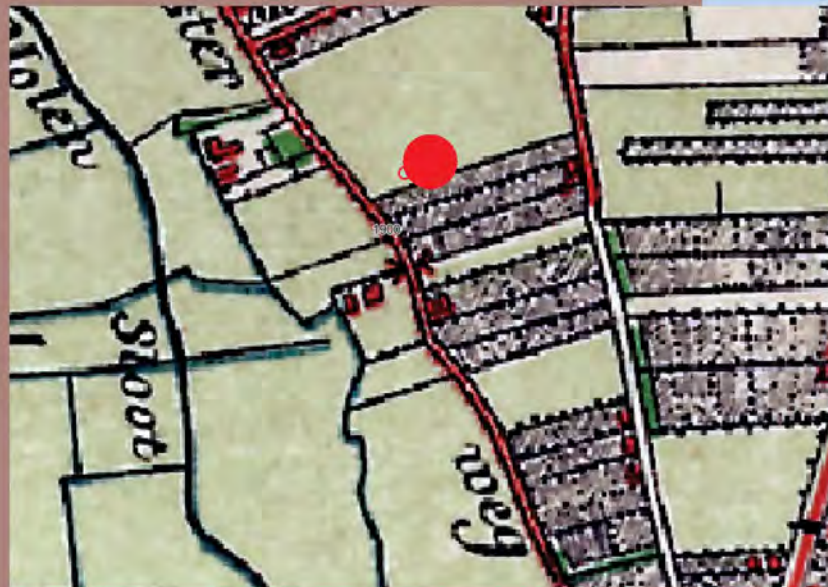

**Archeologisch bureauonderzoek voor Het
Achtkant 76 te Limmen, gemeente Castricum**

Hollandia reeks 885

COLOFON

Hollandia reeks nr.	885
Titel:	Archeologisch bureauonderzoek van Het Achtkant 76 te Limmen, gemeente Castricum
Toponiem:	Limmen Het Achtkant 76
Bevoegde overheid:	Gemeente Castricum
Onderzoeksmeldingsnummer:	4947670100
Centrumcoördinaten:	107.449/509.383 107.456/509.366 107.486/509.378 107.474/509.392
Uitvoerder:	Hollandia archeologen Tuinstraat 27a 1544 RS Zaandijk
Auteur:	drs. M.E. Luitjes
In opdracht van:	Min Architectuur Limmen
Wetenschappelijke leiding:	P. Floore
Illustraties:	M.E. Luitjes, tenzij anders vermeld.
Uitvoeringsdatum:	15-2-2021
Beheer en plaats documentatie:	Transitiedepot Hollandia archeologen, Zaandijk. Naderhand: Provinciaal archeologisch depot Noord-Holland, Castricum
Versie:	ARCHIS3
ISSN:	Concept - 18-2-2021 1572-3151
Autorisatie:	P.M. Floore
Omslagafbeelding:	Uitsnede van het Bonneblad van 1900. Het onderzoeksgebied is aangegeven met de rode stip. Bron: www.topotijdreis.nl .

© Hollandia archeologen, Zaandijk 2021
Tuinstraat 27a
1544 RS Zaandijk
t 075 - 622 49 57
✉ info@archeologen.com

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
2. Onderzoeksgebied	9
3. Beleid	11
4. Doel en methode	13
5. Aardwetenschappelijke gegevens	15
6. Historische gegevens	17
7. Bekende archeologische gegevens	19
8. Gespecificeerde archeologische verwachting	21
9. Conclusie en advies	23
Literatuurlijst	24
Bijlagen	25
1. Archeologische perioden	
2. Archeologisch stappenplan	

SAMENVATTING

In februari 2021 heeft Hollandia Archeologen een archeologisch bureauonderzoek opgesteld voor een onderzoeksgebied aan het Achtkant 76 in Limmen, gemeente Castricum (NH). Dit onderzoek wordt uitgevoerd omdat er een nieuw woonhuis met kelder en een bijgebouw zal worden gebouwd op het perceel. De hiermee gepaarde grondroering vormt mogelijk een bedreiging voor het archeologisch bodemarchief. Dit bureauonderzoek brengt de bekende bodemkundige, historische en archeologische gegevens van het onderzoeksgebied en de omgeving in kaart om in een vroeg stadium een zo nauwkeurig mogelijk beeld te vormen van de te verwachten archeologische resten.

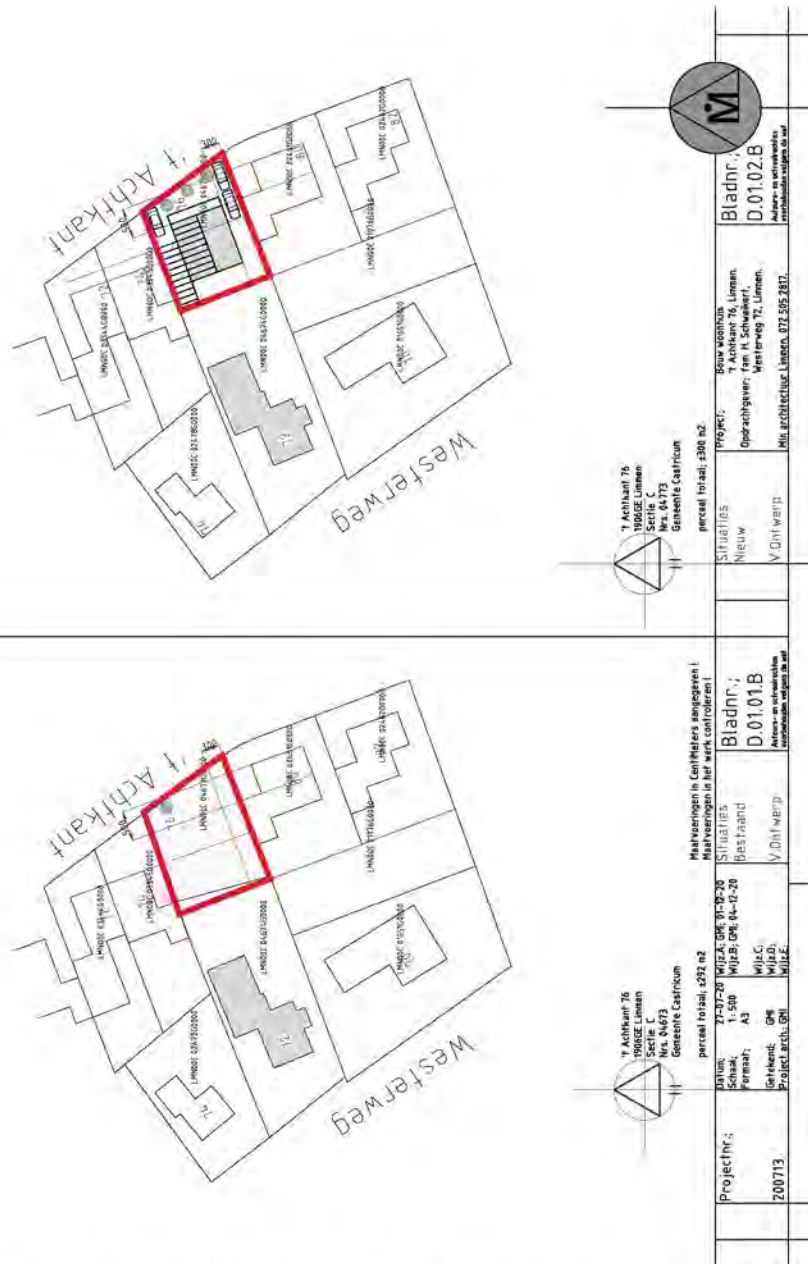
Op de archeologische beleidsadvieskaart is te zien dat het onderzoeksgebied op een strandwal ligt. Hiermee valt het onderzoeksgebied onder beleidscategorie 4 en verwachtingszone 4: overstoven strandwallen/strandvlakte met veen. In gebieden met verwachtingszone 4 is mogelijk een ongestoord strandwaloppervlak met meerdere niveaus aanwezig. Beleidscategorie 4 houdt in dat er een onderzoeksverplichting voor plangebieden geldt die groter zijn dan 500 m² en dieper reiken dan 0,40 m onder het maaiveld.

Limmen is tot de komst van de kadastrale minuutkaarten uit de 19e eeuw niet in detail terug te vinden op historisch kaartmateriaal. Op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832 is duidelijk te zien dat de locatie van het onderzoeksgebied onbebouwd is. Op het Bonneblad van 1900 is ook geen bebouwing te zien in het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied ligt op akkerland.

In de nabije omgeving van het onderzoeksgebied zijn een aantal archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het betreffen voornamelijk vondstmeldingen van onder andere (inheems) Romeins aardewerk, botmateriaal en nederzettingssporen en (vroeg)middeleeuws aardewerk en metaalvondsten. Er zijn (inheems) Romeinse cultuurlagen aangetroffen op 40 cm en 60-70 cm onder maaiveld. Verder liggen ten noorden en zuiden van het onderzoeksgebied twee belangrijke archeologische monumenten: monument Westerveg/Dronenlaantje, een gebied met nederzettingssporen uit de late ijzertijd tot en met de late middeleeuwen, en de historische middeleeuwse en nieuwetijdse kern van Limmen.

Advies

Gezien de (middel)hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten uit de prehistorie tot en met de nieuwe tijd wordt geadviseerd een verkennend archeologisch booronderzoek uit te voeren in het plangebied. Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van dit rapport en het advies zal het bevoegd gezag (Gemeente Castricum) een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Afbeelding 1. Plantekeningen voor de geplande nieuwbouw. Het onderzoeksgebied is rood omkaderd. Bron: correspondentie opdrachtgever.

1

INLEIDING

In februari 2021 heeft Hollandia Archeologen een archeologisch bureauonderzoek opgesteld voor een onderzoeksgebied aan het Achtkant 76 in Limmen, gemeente Castricum (NH) (zie afb. 2 en 3). Dit onderzoek wordt uitgevoerd, omdat er een nieuw woonhuis met kelder en een bijgebouw zal worden gebouwd op het perceel (zie afb. 1). De hiermee gepaarde grondroering vormt mogelijk een bedreiging voor het archeologisch bodemarchief. Dit bureauonderzoek brengt de bekende bodemkundige, historische en archeologische gegevens van de onderzoeksgebieden en de omgeving in kaart om in een vroeg stadium een zo nauwkeurig mogelijk beeld te vormen van de te verwachten archeologische resten. Op basis daarvan wordt een advies geformuleerd waarop de gemeente Castricum besluit over de eventueel te nemen vervolgstappen. In ARCHIS3 is het onderzoek aangemeld onder onderzoeksmeldingsnummer 4947670100.

Afbeelding 2. De locatie van het onderzoeksgebied, aangegeven met de rode stip.

2

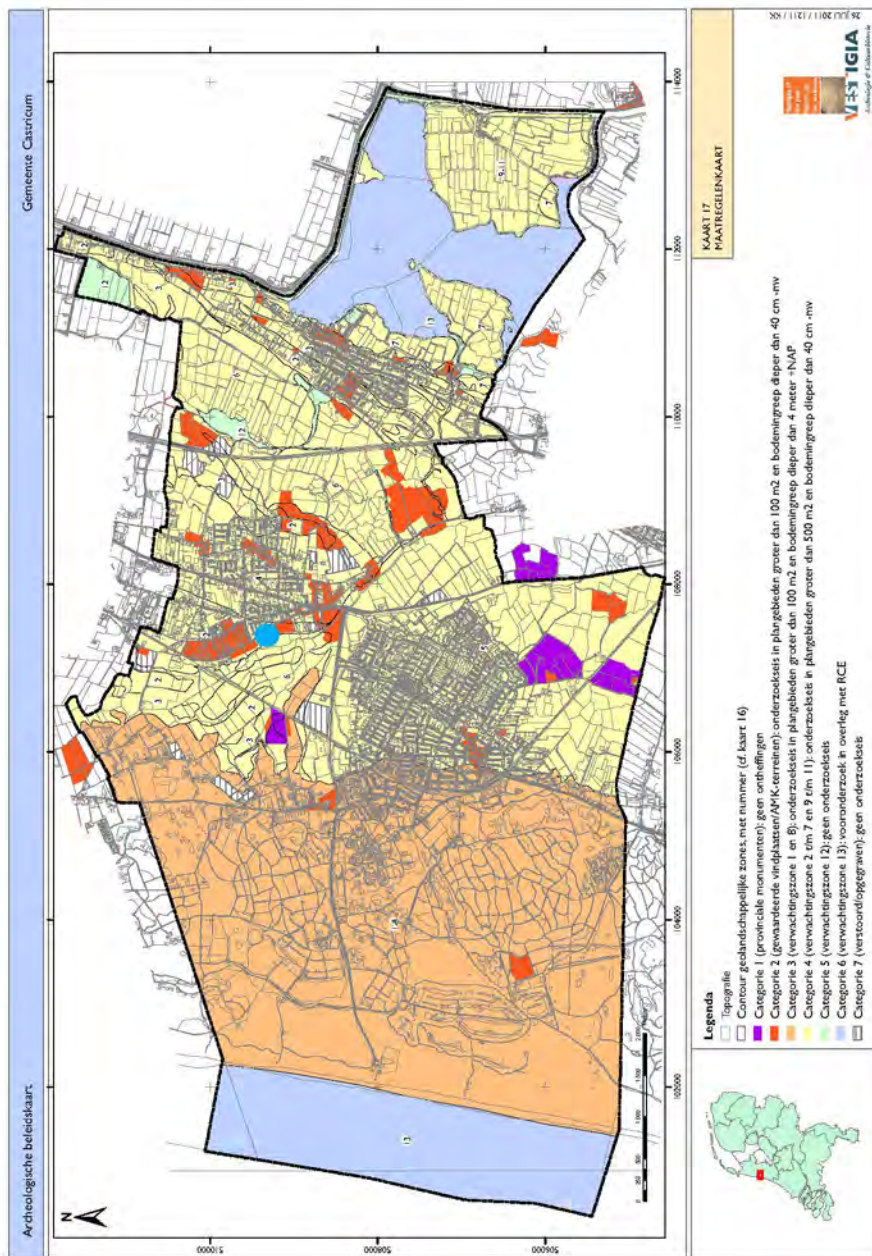
ONDERZOEKSGBIED

De centrum RD-coördinaten van het onderzoeksgebied zijn: 107.449/509.383, 107.456/509.366, 107.486/509.378 en 107.474/509.392. Op het huidige lege perceel zal een nieuw woonhuis met kelder en een bijgebouw worden gebouwd (zie afb. 1). Het complete perceel heeft een oppervlakte van 300 m². De oppervlakte van het nieuwe woonhuis wordt ca. 102,6 m² (9x11,40 m) en er wordt een bijgebouw gebouwd met een oppervlakte van 37,8 m² (3,5x10,80 m). Het woonhuis krijgt daarnaast een kelder van 3 meter diep. Deze komt onder het volledige woonhuis te liggen.

Het onderzoeksgebied ligt volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) tussen 0,80 en 1,32 meter +NAP. Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) liggen de onderzoeksgebieden binnen een terrein met een hoge trefkans op het aantreffen van archeologische waarden.

Afbeelding 3. De locatie van het onderzoeksgebied op een luchtfoto, aangegeven met het rode kader.

3

BELEID

In de Erfgoedwet stellen het Rijk en de provincie dat in het ruimtelijk beleid zorgvuldig met het archeologisch erfgoed moet worden omgegaan. Voor gebieden waar archeologische waarden voorkomen of waar reële verwachtingen bestaan dat er ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn, dient voorafgaand aan bodemingrepen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. De uitkomsten van het archeologisch onderzoek dienen vervolgens voldoende in de belangenafweging te worden betrokken.

In 2006 heeft Gedeputeerde Staten van Noord-Holland het beleidskader Landschap en Cultuurhistorie vastgesteld. Bij nieuwe ontwikkelingen dienen archeologische terreinen zoveel mogelijk behouden te blijven en ingepast te worden in de nieuwe ruimtelijke structuur. Terreinen van zeer hoge en van hoge waarde dienen in het bestemmingsplan te worden opgenomen en beschermd. Bij ontwikkeling geldt dat werkzaamheden die kunnen leiden tot aantasting van de aanwezige waarden vergunningsplichtig zijn. Archeologische overblijfselen moeten door een archeologisch vooronderzoek in een zo vroeg mogelijk stadium worden gelokaliseerd. Waardevolle vindplaatsen die niet behouden kunnen blijven moeten voorafgaand aan de planuitvoering worden onderzocht door opgraving. De provincie bepleit om bij planontwikkeling de cultuurhistorische waarden in een zo vroeg mogelijk stadium te inventariseren en bij het ruimtelijk ontwerp zoveel mogelijk in te passen (www.ruimtelijkeplannen.nl).

Het onderzoeksgebied ligt in de gemeente Castricum, dat het gebied van de dorpen Castricum, Limmen en Akersloot bestaat, in de provincie Noord-Holland. De gemeente heeft een eigen archeologisch beleidsadvieskaart (Alkemada et al. 2011). In het toepassen van archeologische wetgeving in de ruimtelijke ordening, streeft de gemeente Castricum naar heldere waarden voor incorporatie van de archeologische verplichtingen en dat de voorwaarden in overeenstemming zijn met de ambities van zowel de ontwikkelaars als de particulieren. Door middel van de door de gemeente Castricum beschikbaar gestelde beleidskaart (zie afb. 4) kan in een vroeg stadium rekening gehouden worden met eventuele archeologische waarden. Op de beleidskaart is het grondgebied van de gemeente Castricum opgedeeld in verschillende categorieën waar bepaalde archeologische regimes gelden. De regimes hebben betrekking op het oppervlak en de diepte van de voorgenomen plannen, in combinatie met de archeologische verwachting. Aan de hand van de locatie binnen de gemeente, het oppervlak of de diepte van het grondverzet kan bepaald worden of archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Op de archeologische beleidsadvieskaart (zie afb. 4) is te zien dat het onderzoeksgebied op een strandwal ligt. Hiermee valt het onderzoeksgebied onder beleidscategorie 4 en verwachtingszone 4: overstoven strandwallen/strandvakte met veen (zie afb. 4). In gebieden met verwachtingszone 4 is mogelijk een ongestoord strandwaloppervlak met meerdere niveaus aanwezig. Beleidscategorie 4 houdt in dat er een onderzoeksverplichting voor plangebieden geldt die groter zijn dan 500 m² en dieper reiken dan 0,40 m onder het maaiveld (Alkemada et al. 2011, 78).

In het onderzoeksgebied geldt bestemmingsplan 'Kern Limmen' uit 2011. Het perceel heeft binnen dit bestemmingsplan een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2. Dit betekent dat er een onderzoeksverplichting geldt bij plannen die groter zijn dan 500 m² en dieper reiken dan 0,50 m onder het maaiveld. Het archeologische beleidskader en het bestemmingsplan geven elk een andere maximaal toegestane grondroering en dit betekent dat in deze situatie de strengste eis met betrekking tot toegestane grondroering, 0,40 m onder maaiveld, geldt. Aangezien er een kelder wordt aangelegd die tot 3 meter onder maaiveld reikt is archeologisch onderzoek voor deze locatie een vereiste.

Afbeelding 4. De archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Castricum. Het onderzoeksgebied is aangegeven met de blauwe stip. Bron: Alkemada et al. 2011

4

DOEL EN METHODE

Het doel van een bureauonderzoek is om aan de hand van bestaande bronnen informatie te verzamelen over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen een bepaald gebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden. Afhankelijk van de omvang van de werkzaamheden, de aard van de aanleiding tot het onderzoek en de vraagstelling (welke archeologische waarden kunnen binnen het plangebied verwacht worden? En in hoeverre zullen de graafwerkzaamheden deze archeologische resten bedreigen?) zullen aanvullende gegevens verzameld dienen te worden.

Het bureauonderzoek resulteert in een rapport met een gespecificeerd verwachtingsmodel. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt een (selectie)advies gegeven. Het bevoegd gezag, in dit geval de gemeente Castricum, kan hierop een (selectie)besluit maken ten aanzien van (eventueel) vervolgonderzoek. Tevens kan door middel van het bureauonderzoek in een vroeg stadium rekening worden gehouden in de planvorming met aanwezige archeologische waarden in de bodem. Bij een bureauonderzoek worden, indien voorhanden, bronnen geraadpleegd die informatie verschaffen over de geologie en archeologie van het betreffende gebied. Onder andere wordt gebruik gemaakt van:

1. Kaartmateriaal, zoals bodemkundige, geomorfologische, geologische en historische kaartgegevens, evenals beleidskaarten zoals gemeentelijke en provinciale verwachtingskaarten.
2. Gegevens omtrent eerder verricht onderzoek en vondstmeldingen in het gebied uit de database van het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).
3. Relevante geologische, historische en archeologische architectuur

5

AARDWETENSCHAPPELIJKE GEGEVENS

Type gegevens	Bron	Omschrijving
Geologie	De Mulder et al. 2003; Vos 2015	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort
Geomorfologie	Geomorfologische kaart van Nederland (PDOK)	Strandwal (B76)
Bodemkunde	Bodemkaart van Nederland (PDOK)	Bebouwd gebied

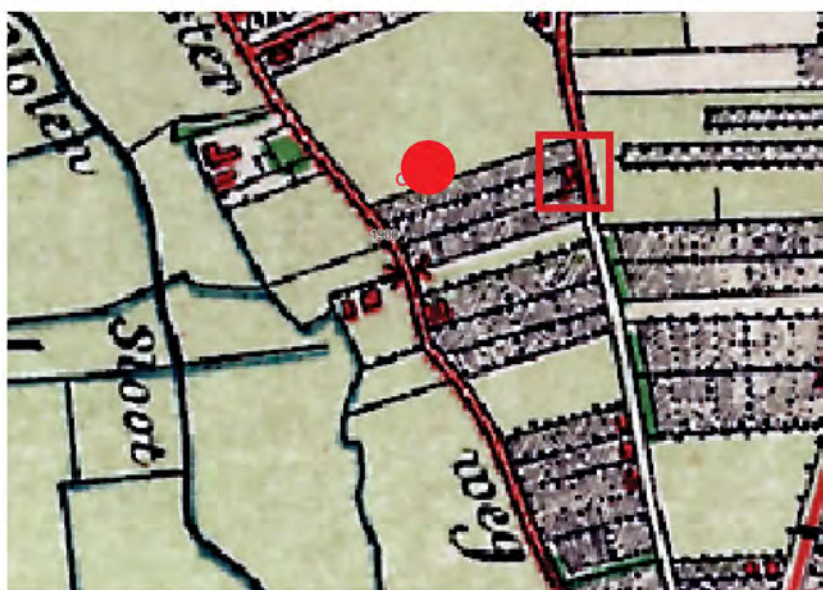
Het huidige Limmen lag direct ten noorden van de monding van het Oer-IJ. Het Oer-IJ ontstond vanaf ca. 3000 v. Chr., mede door de zeespiegelstijging die vanaf het begin van het Holoceen (ca. 8800 v. Chr.) gaande was. De monding van het Oer-IJ was een dynamisch estuarium waardoor het achterliggende land in de zee kon afwateren. Via dit zeegat liet de invloed van de zee zich tot ver in het binnenland gelden. Rond 3000 v. Chr. begonnen zich onder invloed van de zee langs de kust strandwallen te vormen. In het onderzoeksgebied vormde zich vanaf 2500 v. Chr. een dergelijke strandwal. De zee had echter nog veel invloed op het land rond de monding van het Oer-IJ en het onderzoeksgebied lag in een landschap van strandzanden en getijden-overslaggronden. De strandwallen werden steeds hoger en het achterland kreeg hierdoor de gelegenheid om te verzoeten en te vervenen (De Koning 2020).

Het plangebied bestaat geomorfologisch gezien uit een strandwal, al dan niet met verflakte duinen. Bewoning op deze strandwal is in principe mogelijk vanaf het laat-neolithicum. Het onderzoeksgebied ligt om precies te zijn op de westelijke flank van de strandwal van Limmen. De top van de strandwal van Limmen bevindt zich op circa 1,5 meter boven NAP (De Koning 2020). Door de ligging van het plangebied op de flank van de strandwal is het niveau van het maaiveld hier circa 0,8-1,32 meter boven NAP (AHN).

Afbeelding 5. Uitsnede van de kadastrale minuut van 1811-1832. Het onderzoeksgebied is aangegeven met de rode stip. Kaart is niet op schaal, noorden is boven. Bron: Beeldbank Cultureel Erfgoed.

16

6

HISTORISCHE GEGEVENS

Volgens de kronieken werd omstreeks 740 het vervallen kerkje Limbon (waarschijnlijk gesticht door Willibrord of een van zijn volgelingen) herbouwd. Dat maakt Limmen een van de oudste dorpen van Noord-Holland. Het werd daarom in het belangrijkste wegennet opgenomen. De eerste vermelding van het daadwerkelijke dorp stamt uit de 9e eeuw wanneer het plaatsje als 'Limbon' vermeld wordt. Limmen lag op een gunstige plaats langs de routes die in noordzuid richting over de strandwallen liepen. De nederzetting profiteerde van deze routes en vormde onder het bewind van Karel de Grote in de 9e eeuw de kern van de heerlijkheid Limmen. Ook de latere vestiging van de abdij van Egmond in 950 droeg bij aan het welvaren van het plaatsje. Kort na de aanleg van deze abdij werd begonnen met de aanleg van dijken en dammen ter beheersing van het binnenwater. Samen met het gegeven dat Limmen gunstig was gelegen ten opzichte van de handelsroute te water, groeide het dorp uit tot belangrijk handelscentrum tot aan het einde van de veertiende eeuw (Brands 2020).

Aan het eind van de 14e eeuw werd het noordelijke deel van Kennemerland door de dammen echter afgesneden van het buitenwater. Dit had een ongunstig effect op de stroom van goederen en personen over de oude routes. Limmen raakte langzaam in verval. De dijken trokken naar de steden, waardoor het dorp ontvolkte. Veel teelt en akkerbouw maakten moeilijke tijden door, de abdij van Egmond ging ten onder en uiteindelijk verdween alle resterende welvaart. De oproeren, plunderingen en oorlogen van de 15e en 16e eeuw (zoals de opstand van het Kaas- en Broodvolk in 1490-1492, de plundering door de bende van Grote Pier in 1517 en de belegeringen van steden in Noord-Holland tijdens de 80-jarige oorlog) droegen ook bij aan een algehele malaise, waar Limmen steeds verder in wegzakte. Dit duurde drie eeuwen lang. Tot aan het begin van de 19e eeuw was van enige ontwikkeling nauwelijks sprake (Brands 2020).

Rond 1860 trad voor Limmen economisch herstel in. Aan het eind van de 19e eeuw verbeterde de situatie door de aanleg van nieuwe routes in Noord-Holland (zoals een spoorlijn) en de opkomst van de bollenteelt in Kennemerland. In de periode 1902-1927 groeide Limmen uit tot bollencentrum van Noord-Kennemerland. Daarna nam de werkgelegenheid verder toe en werd tegelijkertijd diverser. Met name de bouwbedrijven en de lichte metaalindustrie zorgden voor arbeidsplaatsen. De grootste omvang bereikte het dorp na de Tweede Wereldoorlog als gevolg van de vestiging van forensen. Limmen is hedentendage nog altijd het centrum voor de bollenteelt (Brands 2020).

Limmen is tot de komst van de kadastrale minuutkaarten uit de 19e eeuw niet in detail terug te vinden op historisch kaartmateriaal. Op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832 is duidelijk te zien dat de locatie van het onderzoeksgebied onbebouwd is (zie afb. 5). Het onderzoeksgebied ligt volgens de kaart op perceel 261. Volgens de bijbehorende aanwijzende tafels is dit perceel bouwland dat eigendom is van boer J. Pepping. Op het Bonneblad van 1900 is ook geen bebouwing te zien in het onderzoeksgebied. Het ligt deels op akkertand, dat lijkt te behoren tot het huis (rood omkaderd) ten oosten van het onderzoeksgebied aan de Hogeweg (zie afb. 6).

Afbeelding 6. Uitsnede van het Bonneblad van 1900. Het onderzoeksgebied is aangegeven met de rode stip. Kaart is niet op schaal, noorden is boven. Bron: www.topolijndreis.nl.

7

ARCHEOLOGISCHE GEGEVENS

In de nabijheid van het onderzoeksgebied zijn er verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Voor zover deze onderzoeken bruikbare resultaten hebben opgeleverd telt men ze van onderhavig bureauonderzoek, worden ze hier besproken.

Ten noorden van het onderzoeksgebied ligt archeologisch monument Westerweg/Dronenlaantje van hoge archeologische waarde (monumentnummer 9210). Hier zijn archeologische vondsten gedaan tijdens een veldkartering uitgevoerd door de AWN Limmen. Verwacht wordt dat zich in de ondergrond sporen van bewoning, als huisplaattegronden, greppels en waterputten zullen bevinden. Waarnemingen binnen dit gebied wijzen op nederzettingssporen uit de late ijzertijd tot en met de late middeleeuwen.

Ten zuiden van het onderzoeksgebied ligt de historische kern van het dorp Limmen van hoge archeologische waarde (monumentnummer 13943). De archeologische waarde van historische kernen bestaat uit de reeds aangetroffen of te verwachten aanwezigheid, boven of onder de grond, van bouwhistorische resten en archeologische sporen en voorwerpen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd.

In het onderzoeksgebied heeft nog niet eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden. In de nabije omgeving zijn wel een aantal onderzoeken uitgevoerd. Aan de Kapelweg zijn, door de AWN Limmen, een aantal rechthoekige paalsporen, kuilen en greppels gevonden. Uit deze sporen kwam veel inheems Romeins aardewerk, maar ook terra sigillata (2821427100). Aan de Westerweg is een veldverkenning uitgevoerd waarbij karolingisch en laatmiddeleeuws aardewerk is gevonden. Onder de 30-40 cm dikke bouwvoor lag direct een cultuurlaag met huttenleem (3241071100). Verderop aan de Westerweg is met een metaaldetector gordelbeslag uit de nieuwe tijd gevonden met de afbeelding van een heilige (3242846100). Aan de Westertzij is een vondstmelding gedaan van boekbeslag of een hangertje (klaverblad met lilies eromheen) van brons en met rode emaille uit de late middeleeuwen (2947018100).

Bij de omloop tussen de Rijksweg en de Hogeweg is een vondstmelding gedaan van inheems en glêdwandig Romeins aardewerk en bot. Dit kwam waarschijnlijk uit een cultuurlaag op een diepte van 60-70 cm onder maaiveld (2948954100). Bij een booronderzoek aan de Rijksweg is een archeologische vindplaats uit de Romeinse tijd gevonden. In de bouwvoor en de verstoorde laag direct hieronder zijn archeologische indicatoren aangetroffen (inheems Romeins aardewerk, verbrand huttenleem en bot, middeleeuws gedraaid aardewerk), maar de vindplaats was tot op het schone duinzand zeer verstoord door bollenteelt (tot gemiddeld 1,25 m onder maaiveld) (3184315100).

In de nabije omgeving is een enkel geologisch booronderzoek uitgevoerd volgens het Dlnoloket, ten zuiden van het onderzoeksgebied aan de Hogeweg. Tijdens dit onderzoek is maar een bodemlaag beschreven, van het maaiveld tot 6 meter onder maaiveld, een laag van fijn zand dat toebehoort aan de Formatie van Naaldwijk en het Laagpakket van Zandvoort.

8

ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Periode	Verwachting	Diepte	Omschrijving van de te verwachte resten
Neolithicum en Bronstijd	Middelhoog	Vanaf ca. 1 m -mv	Nederzettingssporen, ploegsporen, cultuurlagen, greppels, kuilen, begravingen, waterputten, aardewerk, natuursteen, gewei, voorwerpen van been, metaal, hout en leer, archeobotanisch materiaal.
IJzertijd	Middelhoog	Vanaf ca. 0,5 m -mv	Nederzettingssporen, ploegsporen, cultuurlagen, greppels, kuilen, begravingen, waterputten, aardewerk, natuursteen, gewei, voorwerpen van been, metaal, hout en leer, archeobotanisch materiaal.
Romeinse tijd	Hoog	Vanaf ca. 0,5 m -mv	Nederzettingssporen, ploegsporen, cultuurlagen, greppels, kuilen, begravingen, waterputten, aardewerk, glas, natuursteen, gewei, voorwerpen van been, metaal, hout en leer, archeobotanisch materiaal.
Middeleeuwen	Hoog	Direct onder de bouwvoor	Nederzettingssporen, ploegsporen, cultuurlagen, greppels, sloten, kuilen, begravingen, waterputten, aardewerk, glas, natuursteen, gewei, voorwerpen van been, metaal, hout en leer, archeobotanisch materiaal.
Nieuwe tijd	Middelhoog	Direct onder maai-veld	Nederzettingssporen, cultuurlagen, aanplantingslagen, kuilen, waterputten, aardewerk, glas, natuursteen, gewei, voorwerpen van been, metaal, hout en leer, archeobotanisch materiaal.

9

CONCLUSIE EN ADVIES

In februari 2021 heeft Hollandia Archeologen een archeologisch bureauonderzoek opgesteld voor een onderzoeksgebied aan het Achtkant 76 in Limmen, gemeente Castricum (NH). Dit onderzoek wordt uitgevoerd, omdat er een nieuw woonhuis met kelder en een bijgebouw zal worden gebouwd op het perceel. De hiermee gepaarde grondroering vormt mogelijk een bedreiging voor het archeologisch bodemarchief. Dit bureauonderzoek brengt de bekende bodemkundige, historische en archeologische gegevens van het onderzoeksgebied en de omgeving in kaart om in een vroeg stadium een zo nauwkeurig mogelijk beeld te vormen van de te verwachten archeologische resten.

Limmen is tot de komst van de kadastrale minuutkaarten uit de 19e eeuw niet in detail terug te vinden op historisch kaartmateriaal. Op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832 is duidelijk te zien dat de locatie van het onderzoeksgebied onbebouwd is. Op het Bonneblad van 1900 is ook geen bebouwing te zien in het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied ligt op akkerland.

In de nabije omgeving van het onderzoeksgebied zijn een aantal archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het betreffen voornamelijk vondstmeldingen van onder andere (inheems) Romeins aardewerk, botmateriaal en nederzettingssporen en (vroeg)middeleeuws aardewerk en metaalvondsten. Er zijn (inheems) Romeinse cultuurlagen aangetroffen op 40 cm en 60-70 cm onder maaiveld. Verder liggen ten noorden en zuiden van het onderzoeksgebied twee belangrijke archeologische monumenten: monument Westerweg/Dronenlaantje, een gebied met nederzettingssporen uit de late ijzertijd tot en met de late middeleeuwen, en de historische middeleeuwse en nieuwetijdse kern van Limmen.

Advies

Gezien de (middel)hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten uit de pre-historie tot en met de nieuwe tijd wordt geadviseerd een verkennend archeologisch booronderzoek uit te voeren in het plangebied. Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van dit rapport en het advies zal het bevoegd gezag (Gemeente Castricum) een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

LITERATUUR

Alkemade, M./R.M. van Heeringen/K. Klerks, 2011: Archeologiebeleid gemeente Castricum, Amarsfoort (Vestigia rapportnummer V634)

Brands, D.F., 2020: Archeologisch bureauonderzoek de Rijksweg Limmen, gemeente Castricum (NH), Hollandia reeks 825, Zaandijk.

Brattinga, J.J. & N.C. Tuinman, 2016: Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek Limmen-Westerweg 106A (gemeente Castricum), Hollandia reeks 584, Zaandijk.

Salomons, K.T., 2014: Archeologisch bureauonderzoek Kapelweg 20 te Limmen, gemeente Castricum (NH), Hollandia reeks 491, Zaandijk.

Vermoolen, S.M., 2021: Archeologisch proefsleuvenonderzoek aan de Pagenlaan 16 in Limmen (gemeente Castricum), Hollandia reeks 876, Zaandijk.

Websites

ARCHIS3
www.ahn.nl
www.dinoloket.nl
www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl
www.topotijdreis.nl

BIJLAGEN

Inhoudsopgave

Bijlage 1: Archeologische perioden

Bijlage 2: Archeologisch stappenplan

BIJLAGE 1: ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Nieuwe tijd	C	1.850-heden	NIEUWE TIJD
Nieuwe tijd	B	1.650-1.850	
Nieuwe tijd	A	1.500-1.650	
Late-Middeleeuwen	B	1.250-1.500	MIDDELEEUWEN
Late-Middeleeuwen	A	1.050-1.250	
Vroege-Middeleeuwen	D	900-1.050	
	C	725-900	
	B	525-725	ROMEINSE TIJD
	A	450-525	
Laat-Romeinse tijd	B	350-450	
	A	270-350	
Midden-Romeinse tijd	B	150-270	UZERTIJD
	A	70-150	
Vroege-Romeinse tijd	B	25-70	
	A	12-25	
Late-Uzertijd		12 na Chr.-250 v. Chr.	BRONSTIJD
Midden-Uzertijd		500-250	
Vroege-Uzertijd		800-500	
Late-Bronstijd		1.100-800	
Midden-Bronstijd	B	1.500-1.100	
	A	1.800-1.500	
Vroege-Bronstijd		2.000-1.800	

Laat-Neolithicum	B	2.450-2.000	NEOLITHICUM
	A	2.850-2.450	
Midden-Neolithicum	B	3.400-2.850	
	A	4.200-3.400	MESOLITHICUM
Vroeg-Neolithicum	B	4.900-4.200	
	A	5.300-4.900	
Laat-Mesolithicum		6.450-4.900	
Midden-Mesolithicum		7.100-6.450	
Vroeg-Mesolithicum		8.800-7.100	
Laat-Paleolithicum	B	18.000-8.800	PALEOLITHICUM
	A	35.000-18.000	
Midden-Paleolithicum		300.000-35.000	
Vroeg-Paleolithicum		300.000	

BIJLAGE 2: ARCHEOLOGISCHE STAPPENPLAN

In het "stappenplan archeologie" wordt aangegeven welk traject bij planvorming bewandeld moet worden als het gaat om het inpassen van archeologische waarden en verwachtingen. Het is van groot belang om in een zo vroeg mogelijk stadium van de planvorming rekening te houden met de archeologische waarden en verwachtingen en wel voordat men aanvangt met de globale invulling van een plangebied.

Het stappenplan gaat uit van een brede inventarisatie van wat er bekend is over de archeologische waarden. Op basis daarvan wordt zeer gericht ingezoomd op voor het plan(gebied) relevante archeologische informatie. Na iedere stap wordt beredeneerd gekozen voor meer diepgaand onderzoek op specifieke plekken, zodat uiteindelijk voldoende bekend is over aanwezige vindplaatsen om gemotiveerde afweging in het ruimtelijke-orderingsproces te kunnen maken.

1. Bureauonderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie - aan de hand van bestaande bronnen - over bekende of verwachte archeologische waarden binnen of relevant voor het plangebied. Daarnaast moet het bureauonderzoek inzicht bieden in eventueel benodigd inventariserend onderzoek (stap II, zie onder). Een bureauonderzoek bestaat uit een archief- en literatuuronderzoek van archeologische en bodemkundige gegevens die bij RCE, provincie, gemeente en/of andere instanties (b.v. universiteiten, musea) bekend zijn over het betreffende gebied. Het Bureauonderzoek dient de volgende aspecten te behandelen:

- * Aangeven wat de aanleiding is voor het bureauonderzoek en om welk gebied het gaat in verband met het bepalen van het onderzoekskader.
- * Beschrijven van het huidige gebruik van de locatie op basis van beschikbare relevante gegevens.
- * Beschrijven van het historische grondgebruik of de historische ontwikkeling van het gebied op basis van geofysische, fysische en historisch geografische gegevens.
- * Een korte impressie over de ontstaansgeschiedenis van het landschap.
- * Een impressie van de bewoningsgeschiedenis.
- * Beschrijven bekende archeologische waarden.
- * Archeologisch waardevolle terreinen zoals deze zijn opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de RCE. Dezelfde terreinen zijn tevens opgenomen op de Archeologische Monumentenkaarten (AMK) van de provincies. Archeologisch waardevolle terreinen genieten wettelijke bescherming (ex artikel 3 en 6 van de Monumentenwet) of dienen een planologische bescherming te krijgen binnen het bestemmingsplan.
- * Archeologische vindplaatsen zoals deze in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de RCE aanwezig zijn. Clustering van vindplaatsen kan wijzen op de aanwezigheid van bewoningssporen uit het verleden.
- * Beschrijven van de archeologische verwachtingen en opstellen van een gespecificeerd en onderbouwd verwachtingsmodel van de verwachte archeologische waarden.
- * Aan de hand van de door de RCE ontwikkelde Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde of trefkans komen in ieder geval voor een nader archeologisch onderzoek in aanmerking.
- * Aan de hand van een meer gedetailleerde provinciale c.q. gemeentelijke verwachtingskaart.
- * Rapportage met daarin advisering ten behoeve van het vervolgetraject gerelateerd aan de verschillende stadia van het planvormingsproces.

II. Inventariserend veldonderzoek (IVO)

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het zeer gericht aanvullen en toetsen van de uitkomsten van het bureauonderzoek. Stapsgewijs wordt bekeken of er archeologische waarden aanwezig zijn en zo ja, wat dan de aard, karakter, omvang, datering, gaafheid, conservering en relatieve kwaliteit is. Ten behoeve van een IVO dient een Programma van Eisen (PvE) opgesteld te worden. In principe wordt het IVO uitgevoerd op basis van een Plan van Aanpak (PvA).

Het onderzoek kan bestaan uit de volgende methoden:

- * non-destructieve methoden: geofysische methoden ;
- * weinig destructieve methoden: oppervlaktekartering, booronderzoek, sondering (putjes van maximaal een vierkante meter);
- * destructieve methoden: proefsleuven.

Welke methoden (kunnen) worden ingezet hangt af van de locatie en vraagstelling. De onderbouwing voor de in te zetten methoden is in het bureauonderzoek gegeven. Een inventariserend veldonderzoek moet leiden tot een waardering en een archeologisch inhoudelijk selectieadvies.

Nadere toelichting onderzoeksmethoden: 1 en 2: Bij non-destructieve methoden moet men denken aan elektrische, magnetische en elektromagnetische methoden, eventueel in combinatie met remote sensing technieken.

Bij weinig destructieve methoden gaat het om oppervlaktekartering en booronderzoek. Dit houdt in dat het plangebied wordt gekarteerd door middel van het "belopen" van akkers en weilanden, waarbij gezocht wordt naar aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden. Daarnaast wordt door middel van boringen onderzocht hoe het staat met de bodemopbouw, en of er archeologische lagen of indicatoren te onderscheiden zijn. De aangetroffen vindplaatsen kunnen vervolgens nader bekeken worden met een meer diepgaand booronderzoek. Dit levert nadere informatie over de omvang en waardering op. Soms is het nodig om in dit stadium proefputjes te graven. Een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd indien uit de minder destructieve onderzoeksmethoden is gebleken dat er in een plangebied waardevolle archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Door middel van het graven van een aantal proefsleuven kunnen de exacte begrenzing, de datering en de graad van conservering van een vindplaats worden onderzocht. Uit het proefsleuvenonderzoek moet blijken of een vindplaats behoudenswaardig of zelfs beschermenswaardig is. Is dit het geval, dan zal bekeken moeten worden of de vindplaats ingepast kan worden in het plan. Het rijks- en ook het provinciaal archeologiebeleid gaat in eerste instantie uit van behoud van het bodemarchief in situ (ter plekke in de bodem).